

קבצי הערות התמימים ואנ"ש בלקו"ש חלק י"ט שיחה א' לפרשת ואתחנן

קובץ הערות התמימים ואנ"ש 770 גליון צז (תשל"ט)

בלקו"ש ואתחנן תשל"ח הערה 62 כותב בענין תפלת ר' נחוניא בן הקנה (ברכות כח, ב. שוש"ע או"ח סו"ס קי ובשו"ע אדה"ז שם. עיי"ש): וצע"ג שלא ראיתי נוהגין כן, ולא נדפס הנוסח בסדורים וכיו"ב... ע"כ. ולהעיר מסידור יעב"ץ קט, א, אוצר התפלות, דעת קדושים, ועוד.

א' מאנ"ש

ברוקלין נ.י.

קובץ הערות התמימים ואנ"ש מאריסטאון גליון קלה (תשמ"מ)

ז. בלקו"ש פ' ואתחנן תשל"ח בתחלתו עמד על הפלא שברמב"ם ואדה"ז ריש הל' ת"ת, שהתחילו בהמצוה ד"ללמד" עם בנו ואח"כ על המצוה ד"ללמוד" בעצמו. ולכאורה איפכא הו"ל, מתחילה "ללמוד" ואח"כ "ללמד". וכפשטות הענין שהחיוב ללמדה לבנו הקטן הוא

מפני שיש חיוב ללמוד תורה, ויש ציווי נוסף במצות ת"ת לגבי שאר מצות התורה (שבהם חינוך הקטנים מדרבנן) ובפרט שא"א להיות "ללמדה" בלי קדימת ללמוד. ע"כ.

ולכאורה עפ"י מש"כ בלקו"ש ח"ד (עמ' 1249) מיושב הדבר. דז"ל: "במצות ת"ת . . שהתורה חייבה (את האב והחכם בקום ועשה) שילמדו הקטנים תורה ולא עוד אלא שחיוב ת"ת בכללותו קשור בזה, וכמרוז"ל (קידושיין כט, ב) כל שאחרים מצווים ללמדו מצוה ללמד את עצמו (ויל"פ שאי"ז סימן, אלא טעם או סיבה. ועפי"ז - ת"ת בכלל לא רק קשור אלא גם תלוי בולמדתם את בניכם)", עכלה"ק.

ולפי"ז שפיר מובן הרמב"ם ואדה"ז שמתחלה כתבו הטעם והסיבה - "ללמד", ואח"כ כתבו את המסובב - "ללמוד".

אך צ"ע דלכאורה הני מילי סיתראי נינהו, דבח"ד כתב שהסיבה ד"ללמוד" לעצמו הוא החיוב שעל האב "ללמד" את הבן, ז.א. שללמדה הוא סיבה, ו"ללמוד" בעצמו הוא מסובב, ובלקו"ש דינן מפורש איפכא ש"ללמדה" הוא מסובב ו"ללמוד" בעצמו הוא סיבה.

ואפ"ל בזה דבח"ד מדובר על הבן בעצמו למה הוא חייב ללמוד כי חייבו את אביו ללמדו. ובלקו"ש ואתחנן מדובר על האב, למה הוא חייב ללמד את בנו בכדי שאח"כ ילמוד הבן בעצמו (ובזה יומתק למה מביא בח"ד "ולמדתם את בניכם" ולא "ושננתם לבניך". דלכאורה עפ"י משנ"ת בלקו"ש ואתחנן מ"ושננתם לבניך" מוכח שת"ת דגדול קשור עם ללמד, כי בח"ד מדובר על החיוב של הבן בעצמו (כשהגדיל) הוא מפני (שאחרים מצווים) ללמדו. אבל בלקו"ש ואתחנן מדובר על האב, ודו"ק. וגם אפ"ל שלכן לא כתב מ"ושננתם לבניך" וכמשנ"ת בלקו"ש ואתחנן, עפ"י משנ"ת בלקו"ש ח"ט (עמ' 81) ש"ולמדתם את בניכם" מתחיל משודע לדבר ועוד קודם יותר מ"שמתחיל לדבר" טרם שודע לדבר, עיי"ש).

הרב שמואל יחזקאל הכהן

נחלת הר חב"ד

כ. בלקו"ש חי"ט שיחה א' לפ' ואתחנן הערה 62
(ע' 44) בנוגע לתפלת ר' נחוניא בן הקנה כותב
וז"ל:

וצע"ג שלא ראיתי נוהגין כן, ולא נדפס הנוסח
בסידורים (גם לא בהסידור עם דא"ח וכיו"ב - שהוא
ללומדים וכו'). וראה תויו"ט בפתיחתו לפיה"מ שלו
- ובערוך השולחן כ' ד"נראה משום דעכשיו הלומדים
בביהמ"ד אינם מורים הוראות". עכ"ל.

ולהעיר ג"כ מראש יוסף דמקשה כהנ"ל דבא"ח סי'
ק"י ס"ח ובר"מ פי' המשניות מדאמר מה הוא אומר,
ולא מה הי' אומר ר"נ, אלא כ"א מחוייב בזה,
ותמהני שאין נוהרים בזה, ועמ"א וט"ז או ודיני
ממונות והוראה היינו כמו תפילין ציצית ואה"ע,
ולימוד אף בפלפול יהי' ע"פ סברות אמיתיות כ"ש

לימוד הקבלה שלא יטעה, ועיין הרר"י הביאו הב"י
במ"ש אני רץ והם רצים, ועיין אליהו רבה במורה
הוראה פשיטא שצריך לתפלה זו, עכ"ל.

ועיין בספר פתח ענינים להחיד"א דמתרץ על
הנ"ל, ולולי דמסתפינא הו"א דלהכי אייתי מאי
דאמרו לי' ומה שהשיבם ותנא תנא הא מילתא בסגנון
זה לאשמעינן דלאו חיובא הוא, דאילו הוי חיובא
ר' נחוניא קדים ואמר להו. עכ"ל. וכך משמע קצת
מלשון המאירי על המתני', וע"פ דברי המג"א סי'
רכ"ג ס"ק ג' דבברכות דאיתא בגמ' שהן רשות,
מקילין רבים, א"ש.

הטעם שאין אומרים תפלת ר"נ בן הקנה

הרב מרדכי מנשה לויפער

שליח כ"ק אדמו"ר - אשדוד, אה"ק

בלקוטי שיחות חי"ט ואתחנן (א) סעיף ח: "וע"ד תפלת ר' נחוניא בן הקנה: ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמת בהם" ובהערה 62: "וצע"ג שלא ראיתי נוהגין כן, ולא נדפס הנוסח בסידורים. . ובערוך השולחן כ' ד"נראה משום דעכשיו הלומדים בבית-המדרש אינם מורים הוראות", עכלה"ק.

והנה בשו"ת שלמת חיים (תשובות הרי"ח זוננפלד זצ"ל, אה"ק תשמ"ב) עמ' קכז נשאל כעין זה "אם יש איזה טעם אשר יש אנשים שאין נוהרין לומר תפלת יהי רצון שקודם הלימוד ואחריו" והשיב:

"לא ידעתי טעם ופשיטא שראוי לקיים כדברי הטור והשו"ע וכנראה משום שלא נזכר כי אם הנכנס לביה"מ ולא היו רגילים ללמוד כי אם בבית המדרש אבל לעצמו בביתו לא שייכה כל כך, בכך לאשר הורגלו ללמוד בביתם שוב אח"כ כשנכנסים לבית המדרש לא הו"ו רגילי".

תשובת הרי"ח זצ"ל היא רק מעין לימוד זכות כיון שהתרגל ללמוד (כגפם) בבתיהם ולא התרגלו מחדש לומר התפלה הנ"ל, וכדקבע בעצמו: "ופשיטא שראוי לקיים".

משא"כ מדברי ערוך השולחן יוצא שנוסח זה נקבע מלכתחלה במקום מורי הוראה* ("ולא יכשלו. . בדבר הלכה. ."), וק"ל.

---

* לכאורה זה שהרי"ח זוננפלד לא הביא טעמו של הערוה"ש וכן כ"ק אדמו"ר השאיר ה"צע"ג שלא ראיתי נוהגין כן" דהיינו שאינו מקבל תי' של הערוה"ש, הוא משום שמפורש בהט"ז סי' קי סק"ח: "הנכנס לבה"מ. נ"ל דה"ה במי שישב ללמוד אפילו ביחידות ובפרט במי שהגיע להוראה וי"ל נוסחא א' קצרה כוללת הרבה וזו היא יר"מ יאו"א שתאיר עיני במאור תורתך ותצילני מכל מכשול וטעות הן בדיני איסור והיתר הן בדיני ממונות הן בהוראה הן בלימוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ומה ששגיתי כבר העמידני על האמת ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד כי ה' יתז חכמה מפיו דעת ותבונה"